

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

z dnia 15 grudnia 1960 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w przemyśle włókien syntetycznych poliamidowych.

Na podstawie art. 3 ust. 2 dekretu z dnia 10 listopada 1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowaniu inspekcji pracy (Dz. U. z 1954 r. Nr 52, poz. 260 i z 1960 r. Nr 20, poz. 119) zarządza się, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie niniejsze dotyczy bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych:

- 1) w wytwórniach włókien syntetycznych poliamidowych,
- 2) w zakładach i oddziałach wytwarzania kaprolaktamu, nie wchodzących w skład wytwórni włókien syntetycznych poliamidowych,

zwanych dalej „wytwórniami”.

§ 2. Pomieszczenia, w których odbywa się produkcja kaprolaktamu, polimeryzacja, krajanie, ekstrakcja, suszenie płatków polimeru oraz przędzenie włókna, powinny posiadać podłogi wykonane z materiału kwasoodpornego, nienasiąkliwego, dającego się łatwo zmywać. Podłogi powinny posiadać nachylenie w kierunku ścieków. W pomieszczeniach powinny znajdować się kurki wodne i węże do splukiwania podłóg.

§ 3. Ściany pomieszczeń określonych w § 2 powinny być wyłożone płytkami glazurowymi lub w inny sposób dostosowane do łatwego zmywania.

§ 4. Pomieszczenia określone w § 2 powinny posiadać skutecznie działające urządzenia wentylacji ogólnej nawiewnej i wywiewnej.

§ 5. Pomieszczenia, w których istnieje niebezpieczeństwo poparzenia skóry pracowników fenolem lub ługiem, powinny posiadać natryski w miarę możliwości z ciepłą wodą, umożliwiające szybkie zmycie skóry zanieczyszczonej fenolem lub ługiem. Pracownikom należy zapewnić możliwość zmiany odzieży i bielizny zanieczyszczonej fenolem.

§ 6. 1. W wytwórni należy dokonywać okresowych analiz powietrza dla ustalenia zawartości dwutlenku siarki, fenolu, benzenu, amoniaku i dautermu.

2. Terminy dokonywania analiz, miejsca i sposób pobierania próbek do analizy oraz metody jej wykonywania w przypadku braku metod określonych w PN (polskich normach) ustalają komisje powołane przez zakłady pracy.

3. Jeżeli analizy wykażą przekroczenie dopuszczalnych stężeń, kierownictwo wytwórni ma obowiązek podjąć niezwłocznie skuteczne kroki w celu usunięcia szkodliwego stanu.

§ 7. Kanały i przewody ściekowe w wytwórni powinny być wykonane z materiału odpornego na działanie substancji występujących w procesie produkcyjnym.

§ 8. Przewody do przesyłania cieczy i gazów powinny być znakowane zgodnie z obowiązującymi normami, a dla cieczy i gazów nie objętych normami według oznaczeń przyjętych w zakładzie.

§ 9. Nie wolno używać przewodów do przesyłania innych cieczy lub gazów, niż to wynika z oznakowania przewodów.

§ 10. Fenolu krystalicznego nie wolno rozpuszczać przez podgrzewanie otwartym płomieniem.

§ 11. 1. Robotnicy mający styczność z fenolem powinni pracować w fartuchach ochronnych, gumowych rękawicach ochronnych i w gumowym obuwiu ochronnym, a w razie zagrożenia opryskania fenolem również w szczelnych okularach ochronnych i nakryciach głowy.

2. Jeżeli praca okresowo związana jest z wydzielaniem się dużych ilości par fenolu (stan awaryjny), robotnicy przy niej zatrudnieni powinni pracować przy użyciu sprzętu ochronnego dróg oddechowych.

§ 12. Robotników mających styczność z fenolem należy dokładnie pouczyć o niebezpieczeństwie zagrażającym przy zatruciu lub oparzeniu fenolem oraz o sposobach bezpiecznej pracy z fenolem i udzielaniu pierwszej pomocy przy zatruciu lub oparzeniu fenolem.

§ 13. Palenie tytoniu wzbronione jest we wszystkich wydziałach wytwórni z wyjątkiem warsztatów mechanicznych i kotłowni.

§ 14. Przy oddziałach powinny być urządzone palarnie bezpieczne pod względem pożarowym, zaopatrzone w naczynia z wodą na niedopalki.

§ 15. Zakaz palenia tytoniu powinien być podany do wiadomości pracowników przez umieszczenie czytelnych napisów w odpowiednich miejscach wytwórni.

II. Transport i składowanie surowców i półproduktów.

§ 16. Jeżeli cysterny z fenolem są opróżniane w specjalnie do tego celu przeznaczonym pomieszczeniu (zajezdni), to pomieszczenie to powinno posiadać:

- 1) ściany nietynkowane z cegły klinkerowej na zaprawie kwasoodpornej lub z betonu kwasoodpornego,
- 2) wjazdy do pomieszczeń (zajezdni) zabezpieczone odpowiednimi drzwiami,
- 3) posadzki wykonane z materiału kwasoodpornego, nachylone w kierunku kanału ściekowego,
- 4) urządzenia centralnego ogrzewania, oświetlenie sodowe, urządzenia wentylacji naturalnej (np. kominki w dachu) oraz co najmniej jeden natrysk.

§ 17. Zajezdni określona w § 16 może być również używana do opróżniania cystern zawierających inne substancje niż fenol, z tym że niedozwolone jest wprowadzanie jednocześnie do jednego pomieszczenia zajezdni dwóch cystern, zawierających różne związki gwałtownie reagujące ze sobą.

§ 18. Fenol powinien być przechowywany w budynkach z materiału niepalnego, w pomieszczeniach dobrze wentylowanych. Instalacja elektryczna w tych pomieszczeniach powinna odpowiadać wymaganiom określonym dla pomieszczeń niebezpiecznych pod względem pożarowym.

§ 19. Składy fenolu powinny być zaopatrzone w odpowiednią ilość gaśnic z ciekłym dwutlenkiem węgla.

§ 20. Fenol powinien być przechowywany w szczelnych opakowaniach handlowych lub w szczelnych zbiornikach metalowych. Na opakowaniach tych i zbiornikach powinny znajdować się napisy: „Fenol” oraz „Ostrożnie, materiał trujący i parzący”.

§ 21. Transport wewnątrzzakładowy fenolu lub jego roztworów powinien odbywać się przy pomocy szczelnych przewodów rurowych lub przy użyciu środków transportu mechanicznego w szczelnych nietłukących się naczyniach.

§ 22. Składy dwutlenku siarki powinny być oddalone od innych budynków co najmniej o 100 m.

§ 23. Składy dwutlenku siarki w zamkniętych pomieszczeniach powinny posiadać skutecznie działające urządzenia wentylacji mechanicznej oraz zapasowe wyjścia awaryjne.

§ 24. Na zewnątrz składu dwutlenku siarki należy umieścić w łatwo dostępnych miejscach sprzęt ochrony osobistej dróg oddechowych.

§ 25. Pracownik wchodzący do składu dwutlenku siarki powinien być obserwowany z zewnątrz przez drugiego pracownika. Pracownicy znajdujący się wewnątrz składu dwutlenku siarki oraz pracownik obserwujący ich z zewnątrz powinni być zaopatrzeni w sprawnie działający sprzęt ochrony osobistej dróg oddechowych.

§ 26. Zawory przy zbiornikach dwutlenku siarki powinny być wykonane z materiału nie ulegającego korozji.

§ 27. Składy cykloheksanolu i cykloheksanonu powinny się mieścić w pomieszczeniach ognioodpornych, dobrze przewietrzanych, a znajdujące się w nich zbiorniki i przewody powinny być szczelne.

§ 28. Składy produktów ubocznych (cykloheksen i cykloheksan) należy lokalizować w szczelnych oddzielnych pomieszczeniach.

III. Wytwarzanie kaprolaktamu.

§ 29. Pomieszczenia, w których produkuje się kaprolaktam, powinny posiadać bezpośrednie wyjścia na zewnątrz lub na ognioodporne klatki schodowe.

§ 30. Uwodornianie fenolu powinno odbywać się w wolno stojących budynkach parterowych w wydzielonych pomieszczeniach. Dla budynków tych ustanawia się strefę ochronną o szerokości co najmniej 30 m.

§ 31. Wyjście z pomieszczeń autoklawów powinno prowadzić bezpośrednio na otwartą przestrzeń.

§ 32. Stropy lub ściany pomieszczeń, w których odbywa się uwodornianie fenolu, powinny posiadać konstrukcję przewidzianą dla pomieszczeń niebezpiecznych pod względem wybuchowym.

§ 33. Instalacja elektryczna w pomieszczeniach, w których odbywa się uwodornianie fenolu, powinna odpowiadać wymaganiom określonym dla pomieszczeń niebezpiecznych pod względem wybuchowym.

§ 34. Pomieszczenia, w których odbywa się uwodornianie fenolu, powinny posiadać wodne urządzenia do ogrzewania, przy czym temperatura grzejników nie powinna przekraczać 100°C.

§ 35. 1. Przewody doprowadzające wodór i fenol oraz ich złącza i zawory powinny być całkowicie szczelne.

2. Szczelność i stan izolacji aparatury powinny być kontrolowane przez kierownika oddziału.

§ 36. Aparatura do uwodorniania fenolu powinna być zhermetyzowana oraz wyposażona w zawory bezpieczeństwa i przyrządy do pomiaru temperatury i ciśnienia, a także w analizatory do oznaczania czystości wodoru.

§ 37. Wprowadzanie surowców do autoklawów powinno być zmechanizowane.

§ 38. Autoklawy do uwodorniania fenolu powinny być poddawane okresowym badaniom na wytrzymałość.

§ 39. Na zbiorniku mierniczym do fenolu powinien znajdować się wyraźny napis „Fenol — materiał trujący i parzący”.

§ 40. 1. Odwodornianie cykloheksanolu powinno się odbywać w wolno stojących budynkach parterowych w wydzielonych pomieszczeniach.

2. Stropy lub ściany pomieszczeń, w których odbywa się odwodornianie cykloheksanolu, powinny posiadać konstrukcję przewidzianą dla pomieszczeń niebezpiecznych pod względem wybuchowym.

§ 41. Pomieszczenia, w których prowadzone są prace z cykloheksanolem, cykloheksanonem i oksydem cykloheksanonu powinny być wykonane z materiałów ognioodpornych.

§ 42. Instalacja elektryczna w pomieszczeniach, o których mowa w § 40, powinna odpowiadać wymaganiom określonym dla pomieszczeń niebezpiecznych pod względem wybuchowym.

§ 43. Transport półproduktów i surowców we wszystkich pośrednich stadiach procesów powinien być zmechanizowany.

§ 44. Reaktory, z których wydzielają się substancje szkodliwe dla zdrowia, powinny posiadać urządzenia miejscowej wentylacji wywiewnej, mechanicznej lub naturalnej.

§ 45. Robotnicy zatrudnieni przy procesie przegrupowania oksymu cykloheksanonu na kaproaktam oraz przy zobojętnianiu kwasu siarkowego powinni być zaopatrzeni w ochronną odzież kwasoodporną, gumowe rękawice i buty oraz szczelne okulary.

§ 46. Regeneracja wodoru z odwodorniania cykloheksanolu powinna się odbywać w pomieszczeniu i aparaturze odpowiadających warunkom przewidzianym w §§ 31—36.

§ 47. Doprowadzanie azotynu do reaktorów powinno być zmechanizowane.

§ 48. Ilość wprowadzanego do reaktora dwutlenku siarki powinna być rejestrowana oraz powinna być automatycznie oznaczana kwasowość środowiska reakcji (pH).

§ 49. Reaktory do otrzymywania hydroksyloaminy powinny być zamknięte i posiadać urządzenia mechanicznej wentylacji wywiewnej miejscowej.

§ 50. Pomieszczenie, w którym otrzymuje się kontakty do reakcji uwodorniania i odwodorniania, powinno posiadać skutecznie działające urządzenia wentylacji ogólnej mechanicznej lub naturalnej oraz urządzenia miejscowej wentyla-

cji wywiewnej mechanicznej nad piecem do otrzymywania stópów oraz nad wanną do lutowania.

§ 51. Pomieszczenie chłodni amoniakalnej powinno być zaopatrzone w skutecznie działające urządzenia wentylacji mechanicznej, a aparatura powinna być szczelna i utrzymana w stanie pełnej sprawności technicznej. Chłodnia powinna posiadać wyjście awaryjne.

§ 52. Załoga chłodni powinna być zaopatrzona w maski gazowe z odpowiednimi pochłaniaczami na wypadek awarii.

IV. Polimeryzacja i przedzenie włókna.

§ 53. Transport kwasu siarkowego świeżego i zużytego powinien być zmechanizowany.

§ 54. Reaktory do polimeryzacji powinny posiadać izolację cieplną.

§ 55. Pomieszczenia zasobników oraz pomieszczenia kościółków przedzących powinny posiadać skutecznie działające urządzenia wentylacji mechanicznej wywiewnej i nawiewnej

§ 56. 1. Piece do wypalania filier powinny znajdować się w oddzielnym pomieszczeniu.

2. Nad piecami powinno znajdować się urządzenie miejscowej wentylacji mechanicznej wywiewnej.

3. Piece powinny posiadać skuteczną izolację cieplną.

§ 57. 1. Kociołownia dautermu powinna znajdować się w oddzielnym pomieszczeniu.

2. Pomieszczenie kotłowni dautermu powinno posiadać skutecznie działające urządzenia wentylacji mechanicznej nawiewnej i wywiewnej.

3. W miejscu łatwo dostępnym w pobliżu drzwi wejściowych do kotłowni dautermu powinny znajdować się maski gazowe na wypadek awarii.

4. Z kotłowni dautermu przynajmniej jedne drzwi powinny prowadzić bezpośrednio na zewnątrz budynku.

5. Posadzka w kotłowni dautermu powinna być wykonana z materiału dielektrycznego lub pokryta chodnikiem dielektrycznym.

§ 58. Kotły oraz wszystkie przewody do dautermu powinny być stale utrzymywane w stanie całkowitej szczelności.

§ 59. Wymiany grzałek w piecach kontaktowych winno dokonywać po ostudzeniu pieca.

§ 60. Transport dautermu z beczek do zbiornika powinien być zmechanizowany.

V. Obróbka włókiennicza.

§ 61. W pomieszczeniach obróbki mechanicznej włókna, oświetlanych wyłącznie światłem sztucznym i pozbawionych źródeł światła naturalnego, powinny znajdować się źródła oświetlenia awaryjnego.

§ 62. Kociołownia awiważu powinna posiadać urządzenia wentylacji ogólnej wywiewnej i nawiewnej.

§ 63. Instalacja elektryczna w kotłowni awiważu oraz w pomieszczeniu, w którym odbywa się awiważ, powinna odpowiadać wymaganiom określonym dla pomieszczeń wilgotnych.

§ 64. Podawanie szpul z przędzą do płukania oraz do suszarni powinno być zmechanizowane.

§ 65. Prace w suszarni powinny być zmechanizowane i prowadzone w sposób wykluczający wchodzenie pracowników do środka suszarni.

VI. Urządzenia higieniczno-sanitarne.

§ 66. 1. Dla pracowników oddziałów chemicznych wytwórni powinny być urządzone:

- 1) szatnie-rozbiernie na odzież domową,
- 2) szatnie-rozbiernie na odzież roboczą i ochronną,
- 3) pomieszczenia umywalni i natrysków.

2. Pomieszczenia natrysków powinny być tak usytuowane, by zachodziła konieczność przejścia przez nie po zdjęciu odzieży ochronnej przed wejściem do szatni z odzieżą domową.

VII. Opieka lekarska.

§ 67. 1. Do pracy w wytwórni wolno przyjmować pracowników jedynie na podstawie zezwolenia lekarza.

2. Pracownicy zatrudnieni w oddziałach chemicznych wytwórni podlegają okresowym badaniom lekarskim, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

3. Pracownicy wytwórni, u których stwierdzono objawy choroby zawodowej, powinni być przesunięci na stałe lub okresowo do innych prac nie narażających na tę chorobę.

VIII. Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 68. W wytwórniach istniejących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia dopuszcza się prowadzenie procesu uwodorniania fenolu na najwyższej kondygnacji budynków innych niż określone w § 30.

§ 69. W wytwórniach istniejących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia dopuszcza się prowadzenie pro-

cesu odwodorniania cykloheksanolu w innych niż określone w § 40 ust. 1 budynkach.

§ 70. Przepisy niniejszego rozporządzenia powinny być podane do wiadomości pracowników przez wywieszenie w pomieszczeniach pracy w miejscu widocznym tekstu rozporządzenia lub odpowiednich wyciągów z niego i utrzymywanie ich stale w stanie czytelnym.

§ 71. Kierownictwa wytwórni opracują na podstawie niniejszego rozporządzenia szczegółowe instrukcje dla poszczególnych stanowisk pracy i doręczą je pracownikom za pokwitowaniem.

§ 72. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy §§ 2, 3, 16, 18, 27, 28, 29, 32, 41, 46 i 66 w stosunku do istniejących zakładów pracy wchodzi w życie po upływie 2 lat, a § 22 po upływie 5 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

Minister Przemysłu Chemicznego: *A. Radliński*